

Το «βαλς» των βυζαντινών

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Υπό το όνομα του Πατριάρχου Γερμανού του Α΄ (730) είναι γνωστά τα Μεγαλυνάρια της Θ΄ ωδής της Υπαπαντής. Έχουν αλφαβητική ακροστιχίδα και ψάλλονται σε γ΄ ήχο. Ο στίχος είναι δημώδης τροχαϊκός επτασύλλαβος οξύτονος με ένα ακόμα δεσπίζοντα τόνο στη τρίτη συλλαβή. Ο στίχος αυτός κατέστη προσφιλής στους βυζαντινούς υμνογράφους και χρησιμοποιήθηκε σε διάφορους λειτουργικούς ύμνους και μη. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτή η στιχουργική μορφή διατηρείται όμοια και अपαράλλακτη στη νεοελληνική ποίηση τόσο στη δημώδη όσο και στην έντεχνη (Φεγγαράκι μου λαμπρό, Σήμερα γάμος γίνεται).

Μικρογραφία σε χειρόγραφο. Τελετή γάμου. ©Σύνοψις Ιστοριών Ιωάννου Σκυλίτζη, Ισπανία, Μαδρίτη, Εθνική Βιβλιοθήκη)

Εξ απόψεως μουσικής ο ρυθμός που χαρακτηρίζει αυτό το μέλος είναι ο εξάσημος δακτυλικός. Λόγω του επίσημου χαρακτήρα που απέκτησε ο ρυθμός αυτός χρησιμοποιήθηκε από το λαό σε επίσημες και εξαιρετικές εκδηλώσεις. Τα «Άκτα» και οι «Επευφημίες» των Βυζαντινών αυτοκρατόρων ανήκουν σε αυτό το ρυθμομελωδικό σχήμα, τα λεγόμενα και «ιαμβία» π.χ.

Άγιε Τρισάγιε/τους Δεσπότας φύλαττε/τας Αυγούστας φύλαττε/τα Πορφυρογέννητα.

Ο Θεός ο Άγιος/τους νεονύμφους φύλαξον/Πνεύμα το Πανάγιον/τους συμπεθέρους φύλαξον.

%ormilia%

Οι γάμοι των βυζαντινών αυτοκρατόρων με δυτικές δυναστείες και οι επαφές με τη δύση, έγιναν αιτία πολιτισμικών επιδράσεων και ανταλλαγών. Αυτή την πολιτισμική όσμωση ενέτειναν και οι βυζαντινές πορφυρογέννητες, οι οποίες έπαιρναν μαζί με τα πολύτιμα δώρα και μια συνοδεία ανθρώπων μεταξύ των οποίων και μουσικούς. Το προξενιό μεταξύ της Πριγκίπισσας Θεοφανούς (που ήταν θυγατέρα του Αυτοκράτορα Ρωμανού και της Θεοφανούς, αδελφής του Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου) και του γιου του Γερμανού Αυτοκράτορα Όθωνα του Α΄, ο οποίος ονομάζονταν Όθωνας ο Β΄ είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Έτσι μεταφέρθηκε η μουσική αυτών των εφυμνίων και ιαμβίων και έγινε η ακουστική ιδέα για το λεγόμενο «βαλς» της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής. Μεγάλοι συνθέτες, όπως π.χ. ο Στράους, συνέθεσαν με βάση αυτό το ρυθμό που σήμερα μάλιστα θεωρείται από τους πιο λαμπρούς ευρωπαϊκούς χορούς. Πρόκειται για ένα ακόμα δάνειο προς τη δύση, τα ίχνη του οποίου χάνονται στα βυζαντινά χρόνια και στις πολιτισμικές επαφές των δύο κόσμων.

%karaindro%